

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА	5
Розділ 1	
ТЕХНОЛОГІЧНИЙ ІМПЕРАТИВ	
СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ	8
1.1. Сутність концепції постіндустріального гуманістично-ноосферного технологічного способу виробництва	8
1.2. Методологічні засади соціальної спрямованості технологічного розвитку економіки.....	24
1.3. Соціально-гуманістична та інноваційна культура	34
Розділ 2	
ГЛОБАЛІЗАЦІЯ НАУКОВО-ТЕХНОЛОГІЧНОГО	
РОЗВИТКУ.....	46
2.1. Науково-технологічні аспекти глобалізації світової економіки: форми прояву та економічні механізми	46
2.2. Глобалізація як джерело конкуренції: параметри оцінки конкурентоспроможності наукової інфраструктури	61
2.3. Глобалізація досліджень і розробок у контексті розширення транснаціональних компаній	73
Розділ 3	
СТРАТЕГІЧНЕ УПРАВЛІННЯ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНИМ	
РЕСУРСОМ СУСПІЛЬСТВА	86
3.1. Інтелектуальний ресурс постіндустріального суспільства...86	
3.2. Методичні підходи до оцінки інтелектуального ресурсу та міжнародні порівняння.....	97
3.3. Інтелектуальний капітал у складі ресурсів компаній	110
3.4. Інтелектуальна власність та її стимулююча роль.....	130
3.5. Інтеграція науки, освіти і бізнесу як основа національної інноваційної системи	160
Розділ 4	
ІННОВАЦІЙНІ ТРАНСФОРМАЦІЇ СПОЖИВЧОГО	
СЕКТОРА ЕКОНОМІКИ.....	176
4.1. Сутність інноваційності споживчого сектора економіки	176
4.2. Культура споживання як суспільний феномен.....	191

4.3. Стан і умови розвитку споживчого сектора економіки України	213
4.4. Інноваційні процеси у споживчому секторі економіки	229

Розділ 5

ІННОВАЦІЙНІ НІШІ РОЗВИТКУ ОКРЕМИХ СЕКТОРІВ СПОЖИВЧОГО РИНКУ.....	245
5.1. Інноваційне забезпечення розвитку агропродовольчої системи України	245
5.2. Стратегічні інноваційні пріоритети розвитку житлово-комунального господарства	260
5.3. Інноваційне забезпечення розвитку туризму і курортів....	295
5.4. Гуманізація інформаційних систем як стратегічний інноваційний пріоритет у розвитку споживчого сектора.....	312

Розділ 6

СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ ІННОВАЦІЙНО-ТЕХНОЛОГІЧНОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ У КОНТЕКСТІ ФОРМУВАННЯ СОЦІАЛЬНО ОРІЄНТОВАНОЇ ЕКОНОМІКИ	344
6.1. Тенденції та закономірності інноваційної діяльності промисловості	344
6.2. Визначення тенденцій гуманітарно-інноваційних процесів та основні науково-технологічні пріоритети світового розвитку ХХІ століття	375
6.3. Перспективи технологічного розвитку у світі та технологічний потенціал України.....	398
6.4. Державна політика в напрямі науково-технологічного забезпечення соціально-економічного розвитку	440
ПІСЛЯМОВА	449
ЛІТЕРАТУРА	451
ПЕРЕЛІК ТАБЛИЦЬ.....	467
ПЕРЕЛІК РИСУНКІВ	469

ПЕРЕДМОВА

У ХХІ ст. визначальними чинниками розвитку стають: рівень розвитку людського потенціалу країни, якість інституціонального середовища, динаміка підвищення якості життя і створення умов, що сприяють розвитку адаптаційних можливостей людини у швидко мінливому світі. Тому у сучасній методології досліджень процесів соціально-економічного розвитку особливо актуальні проблеми системного соціального аналізу і управління, результати яких доводять, що політику соціально-економічного розвитку соціально орієнтованої держави повинні очолювати не економічні, а людські пріоритети, чинники, що формують середовище життєдіяльності і розвиток людського потенціалу, а також нові соціальні критерії оцінки розвитку національної економіки і суспільства. З цих позицій, переорієнтування цілей, пріоритетів і завдань соціально-економічного розвитку з макроекономічних показників розвитку національної і регіональної економіки на цілі активної соціальної політики, пріоритети соціальної сфери і розвитку людського потенціалу стало одним із головних стратегічних векторів розвитку багатьох країн світу.

В Україні, якщо вона дійсно прагне проводити активну соціальну політику, поряд із політичними цілями пріоритетними повинні бути й завдання розвитку соціальної сфери, її основних секторів і галузей: освіти, охорони здоров'я, соціального забезпечення, а також, що не менш важливо, – пріоритети розвитку людського потенціалу. Тому перед наукою стоїть завдання – концептуальне обґрунтування і чітко визначення системи цілей, пріоритетів і завдань трансформаційних процесів у соціальній сфері й економіці, сучасне методологічне забезпечення системного аналізу й оцінки соціального розвитку. Якщо концепція, система цілей і пріоритетів соціально-економічного розвитку науково обґрунтовані і чітко визначені, то при нормальній логіці з них випливають цільові функції, соціальні й економічні переваги і завдання, змістовний аналіз і оцінка регульованих процесів, за якими встановлюється суспільне розуміння результатів соціально-економічного розвитку й ефектів реалізації соціальної політики.

Передмова

Представники різних напрямів науки доходять згоди, що у новому сторіччі соціальна політика повинна будуватися не з людини, а для людини. ХХІ ст. повинно стати століттям формування середовища, що адекватне розвитку творчого потенціалу кожної людини; створення умов, необхідних для стійкого розвитку людського потенціалу. Люди – центральна ланка динамічного процесу змін. Вкладення ресурсів у забезпечення освіти, здоров'я, харчування і матеріального добробуту є ключовим елементом її розвитку.

У сучасній соціально орієнтованій державі система показників рівня розвитку суспільства і людського потенціалу повинні виступати однією із базових систем при прийнятті рішень щодо соціально-економічному розвитку. Вирішальним фактором соціального та економічного розвитку є вклад науки, інновацій та нових технологій. Завдяки йому постійно збільшуються обсяги виробництва та різноманіття продуктів, товарів і послуг. При цьому використовується величезна кількість первинних ресурсів та енергії, зростає негативний вплив сучасного виробництва і споживання на навколишнє середовище, збільшуються витрати на утилізацію виробництв продуктів і товарів, які закінчили свій життєвий цикл. Саме технології нових поколінь орієнтовані на нарощення їх прогресивних переваг і утримання впливу негативних факторів соціально-економічного розвитку в заданих межах. Технологічний прогрес змінив не тільки масштаби і структуру виробництва в індустріально розвинених країнах, але й зробив помітний глобальний вплив на якість життя, взаємовідносини людей між собою і з навколишнім середовищем. Значних змін набули завдяки появі нових технологій охорона здоров'я, освіта, масова культура, індустрія дозвілля, світ спорту. Водночас, потужний потенціал нових науково-технічних досягнень далеко не завжди використовувався винятково на користь людству. Загроза самознищення стала настільки очевидною, що викликала відповідну реакцію у вигляді базисних технологічних інновацій, які носять технологічний характер: створення нових поколінь екологічно чистих систем машин, маловідходних і безвідходних технологій, засобів моніторингу за станом навколишнього середовища.

Досвід світового господарства ХІХ–ХХ ст. показує, що основою проривів в економічному розвитку, які викликають революційні зміни як способу виробництва матеріальних благ, так і задоволення зростаючих через нововведення потреб населення, є

технологічні інновації. А початок ХХІ ст. характеризується соціо-гуманітарними трансформаціями, які визначають параметри глобального соціального порядку сучасного світу, і зумовлені тими технологічними зрушеннями, що розпочалися три десятиліття тому.

Переорієнтація багатьох напрямів НТП на розв'язання екологічних, медичних та інших соціальних завдань призведе не до зниження його економічної віддачі в найбільш розвинених країнах, а скоріше до того, що значення цієї віддачі стане для них менш важливим, ніж розв'язання інших неекономічних проблем науково-технічними засобами. Окрім того, слід очікувати збільшення вкладу НТП в економічне зростання для країн-аутсайдерів світового технологічного розвитку. Тенденції міждержавного та міжрегіонального вирівнювання відмінностей в технологічному рівні розповсюджуються на більшість азіатських країн, охоплюють латиноамериканський регіон та країни Східної Європи, що приводить до посилення ролі НТП у світовому економічному розвитку.

Завдання політиків, урядовців, науковців, громадськості на сьогодні полягає в тому, щоб досягти діалогу, партнерства цивілізацій та об'єднати зусилля на розв'язання глобальних проблем, однією із яких є зближення рівня технологічного розвитку розвинених країн і цивілізацій, подолання технологічного розриву, який досягнув критичної межі.